

[Helveg Petersen.]

forslag af central betydning for dansk uddannelsesvæsen og dansk kulturliv. Det er derfor naturligt, at vi ofrer det megen opmærksomhed, og det er nødvendigt, at vi grundigt tager stilling til både dets almene sigte og de enkeltheder, det rummer. Det er det almene, vi her ved første behandling skal beskæftige os med, ikke enkelthederne, og jeg skal holde mig til nogle almene hovedtræk, der for mig er meget væsentlige.

Når jeg taler om lovforslagets almene sigte, tænker jeg på dets forhold til folkeskolen, men også på dets forhold til samfunds- og kulturudviklingen og på dets forhold til det folkelige liv i Danmark — for at bruge et udtryk, som vi efterhånden ikke mere tør tage i munden.

Når vi drøfter lovforslag, taler vi gang på gang om de krav, udviklingen stiller. Det er nødvendigt, siger vi, at tage dette eller hint skridt for at følge med i udviklingen. De samme argumenter bruger vi over for dette forslag, og det er jo sandt nok, at vi skal følge med i udviklingen, men der er et andet spørgsmål, der melder sig, og det er: på hvilken måde ønsker vi at præge den kommende tids udvikling? Det er ikke tilstrækkeligt, at de beslutninger, der tages her i det høje ting og andetsteds i samfundet, blot er udtryk for tilpasningsbestrebelse over for den tekniske udvikling, over for udviklingen i omverdenen, over for de strømninger og påvirkninger, der kommer til os udefra. Vi må selv have en mening om, hvor vi ønsker at bevæge os hen. Vi må selv have en mening om, på hvilken måde vi ønsker at påvirke de tendenser og strømninger, vi møder. Læreruddannelsen har at gøre med erhvervslivet, med dygtiggørelsen, med samarbejdet, med folkestyret, med det enkelte menneskes muligheder for udvikling.

Disse synspunkter og andre indgår i den baggrund, på hvilken vi skal vurdere dette forslag. Vi skal spørge os selv, om lovforslaget giver et tilstrækkeligt grundlag for en læreruddannelse, der bedre end den nuværende kan inddække de mange og store krav, folkeskolen stiller. Rummer læreruddannelsesforslaget den nødvendige hensyntagen til den dynamik, der præger vort samfund? Giver det en rimelig sikkerhed for, at en rig pædagogisk udvikling bliver resultatet? Eller for at spørge på en anden

måde: tager forslaget hensyn til de grundprincipper for undervisningen, den blå betænkning fastslår i et af de indledende kapitler? Styrker det de vordende læreres muligheder for at give børnene en meningsfyldt og livsnær undervisning? Styrker det bestræbelserne for, at oplæring til at lære får en mere fremtrædende plads end opsamlingen af detaljer og kendsgerninger? Fremmer forslaget arbejdet for, at folkeskolen præges af kravet om aktivitet og oplevelse, om udviklingen af børnenes fundamentale menneskelige evner og anlæg — for at tale med den blå betænkningens egne ord? Er forslaget et egnet grundlag for uddannelse af lærere, der skal virke i skolen efter årtusindskiftet? Inden en ny seminarieordning for alvor slår igennem, er vi jo nær århundredskiftet. Kan en lov efter de foreliggende linjer leve op til alle disse krav?

Det er for mig svært at svare på dette spørgsmål. Der kan på baggrund af de bestemmelser, lovforslaget rummer, udarbejdes vejledende studieplaner om undervisningens indhold, som kan imødekomme en række af de hensyn, jeg her har nævnt; men studie- eller læseplaner kan, om uheld indtræffer, blive en march på stedet, så de i virkeligheden bliver en blot og bar registrering af de krav, man stiller inden for de forskellige fag og fagområder.

Når man har været med til at arbejde med læseplaner nogle gange, gør man sig ingen illusioner med hensyn til karakteren af denne opgave; den bliver brydsoin. Der vil blive kamp mellem fagene, kamp om timetallene. Der bliver brug for overblik, udsyn og fantasi hos det udvalg, der skal arbejde med studieplanerne. De vejledende planer vil få meget stor betydning, men ved siden af dem eller måske rettere foran dem har vi lærerproblemet, som også andre ærede ordførere har været inde på. Til syvende og sidst er det nok mest afgørende, hvilke faglige, pædagogiske og menneskelige forudsætninger seminarielærerne har. Det er et spørgsmål om den evne, lærerne har til at sætte seminarieeleverne i gang, inspirere dem, lede dem ind i en levende og engageret forpligtelse over for og optagethed af opgaven. Disse krav kan ikke klares gennem love, gennem cirkulærer, gennem studie- og undervisningsvejledninger; de er på afgørende måde knyttet til